

UNIONENS HØJTSTÅENDE
REPRÆSENTANT FOR
UDENRIGSANLIGGENDER
OG SIKKERHEDSPOLITIK

Bruxelles, den 26.4.2016
JOIN(2016) 19 final

2016/0120 (NLE)

Fælles forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

**om indgåelse af aftalen om videreførelse af Det Internationale Videnskabs- og
Teknologicenter mellem Den Europæiske Union og Euratom, der optræder som én part,
og Georgien, Japan, Kongeriget Norge, Den Kirgisiske Republik, Republikken
Armenien, Republikken Kasakhstan, Republikken Korea, Republikken Tadsjikistan og
Amerikas Forenede Stater**

BEGRUNDELSE

1. BAGGRUND FOR FORSLAGET

BEGRUNDELSE OG FORMÅL

Det overordnede mål for ikkespredningspolitikken er at forebygge, afdække og reagere på aktiviteter, der har til formål at sprede masseødelæggelsesvåben (WMD). Der findes multilaterale konventioner og kontrolmekanismer, bilaterale og nationale lovgivningsmæssige rammer, beskyttelsesforanstaltninger, sanktioner, eksportkontrol, fælles programmer for trusselsreduktion samt beredskabs- og indsatsplaner til at håndtere disse udfordringer.

Et andet element i denne politik er et sæt af foranstaltninger vedrørende knowhow om masseødelæggelsesvåben og højrisikomaterialer og -teknologier, som potentielt kan anvendes uhensigtsmæssigt og ulovligt og medføre stor skade.

Det er i denne sammenhæng, at Det Internationale Videnskabs- og Teknologicenter (ISTC) blev oprettet i 1994 efter Sovjetunionens sammenbrud. Det blev finansieret sammen med andre parter (USA, Canada, Japan) gennem en international multilateral aftale med henblik på ikkespredning af videnskabelig og teknisk ekspertise vedrørende masseødelæggelsesvåben. Med tiden tilsluttede andre parter sig aftalen, dvs. Armenien, Hviderusland, Georgien, Kasakhstan, Kirgisistan, Republikken Korea, Norge, Den Russiske Føderation og Tadsjikistan.

ISTC arbejder i grænseområdet mellem videnskabelig forskning og ikkespredning, og har finansieret næsten 3 000 projekter til en samlet værdi af over 550 mio. EUR. Unionens bidrag beløber sig til ca. 270 mio. EUR. I de seneste år har rammerne for ISTC og dets arbejde udviklet sig, så det tager hensyn til det skiftende spredningsbillede, resultaterne af trusselsanalyser og udviklingen i parternes behov. Centret fokuserer nu i højere grad på at støtte projekter, der tager sigte på at afværge kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare risici i bredere forstand, ikke nødvendigvis med fokus på forskeres nyorientering, men på fremme af biosikkerhed og biosikring, modernisering af laboratorier samt opdyrkning af netværksaktiviteter i relevante forskermiljøer.

Efter Den Russiske Føderations meddelelse om udtrædelse i 2010, som trådte i kraft den 15. juli 2015, nåede parterne til enighed om, at der kræves en ny aftale for at centret effektivt kan opfylde sit mandat under ændrede omstændigheder.

Den 21. oktober 2013 bemyndigede Rådet Kommissionen til at indlede forhandlinger på vegne af Den Europæiske Union og Euratom (der optræder som én part) med henblik på forhandling af en aftale om videreførelse af Det Internationale Videnskabs- og Teknologicenter ("aftalen") mellem Den Europæiske Union og Euratom, der optræder som én part, og Georgien, Japan, Kongeriget Norge, Den Kirgisiske Republik, Republikken Armenien, Republikken Kasakhstan, Republikken Korea, Republikken Tadsjikistan og Amerikas Forenede Stater og udstedte de relevante forhandlingsdirektiver.

De formål, der er fastsat i forhandlingsdirektiverne, er til fulde blevet opfyldt, og der blev under forhandlingerne taget højde for bemærkninger fra medlemsstaterne. Udkastet til aftalen om videreførelse blev forelagt på mødet i Ikkespredningsgruppen (CONOP) den 24. februar 2014 og for Atomgruppen den 5. februar 2014.

Efterfølgende paraferede Kommissionen udkastet til aftalen om videreførelse. Den indledende fase blev forsinket grundet interne procedurer i Kasakhstan. I september 2015 blev aftalen paraferet af alle parter.

Efter parafering af aftalen fremsatte Kommissionen og Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik et fælles forslag til Rådets afgørelse om at godkende undertegnelsen af aftalen om videreførelse og om at udpege en person, der bemyndiges til at undertegne den på Unionens vegne. Sideløbende blev en tilsvarende procedure iværksat på grundlag af Euratomtraktaten. Aftalens undertegnelse blev godkendt ved Rådets afgørelse (EU) 2015/1989¹.

Aftalen om videreførelse blev undertegnet af alle parter den 9. december 2015 i Astana i Kasakhstan.

Det foreliggende forslag er sidste skridt i processen om indgåelse af aftalen om videreførelse af Det Internationale Videnskabs- og Teknologicenter. Der foreslås to parallelle procedurer, én om indgåelse af aftalen i henhold til retsgrundlaget i traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og en parallel procedure for indgåelse af aftalen i henhold til Euratomtraktaten.

SAMMENHÆNG MED DE GÆLDENDE REGLER PÅ SAMME OMRÅDE

Som nævnt i det tematiske strategidokument for 2014-2020 under Instrumentet, der bidrager til stabilitet og fred, er det på grund af spredningen af viden med dobbelt anvendelse nødvendigt at ændre støttens fokus fra "forskeres nyorientering" til udvikling af begrebet "forskeres engagement". Siden da er EU's tilgang blevet tilpasset i overensstemmelse hermed, idet den også inddrager de nye informations- og kommunikationsredskaber, der gør det lettere for potentielle spredningskilder at få adgang til følsom viden og knowhow.

Med tiden har den "menneskelige dimension" fået gradvist større betydning inden for den overordnede sikkerhedspolitik og drejer sig ikke alene om omskoling, men også om behovet for at inddæmme viden og ekspertise om dobbelt anvendelse på globalt plan. Den "menneskelige dimension" blev mere relevant i tiden efter 11. september og førte i sidste ende til vedtagelsen af FN's Sikkerhedsråds resolution 1540 af 2004. Udviklingen blev også drøftet som led i G8's globale partnerskabsprogram. I 2009 vedtog en G8-arbejdsgruppe med godkendelse fra topmødet et sæt anbefalinger om en koordineret indsats vedrørende den globale spredning af viden om masseødelæggelsesvåben og forskernes engagement. De peger på, at spredningen af ekspertise om masseødelæggelsesvåben og enhver følsom viden om nukleare forhold, radiologi, biologi og kemi (CBRN-forhold) udgør et alvorligt problem. I anbefalingerne henvises der til erfaringerne fra ISTC med at udforme passende projekter uden for G8-landene som et middel til at fremme de globale ikkespredningsbestræbelser. Erklæringen fra G8-topmødet i Deauville forlængede det globale partnerskab program efter 2012 og udpegede forskernes engagement som et fokusområde.

Der blev taget hensyn til de forskellige anbefalinger under forhandlingerne om den nye aftale om videreførelse af ISTC. Dens indhold er i overensstemmelse med målene i FN's Sikkerhedsråds resolution 1540 af 2004.

SAMMENHÆNG MED UNIONENS POLITIK PÅ ANDRE OMRÅDER

Den nye aftale om videreførelse er på linje med EU's sikkerhedsstrategi fra 2003 og revisionen heraf i 2008 samt med Rådets konklusioner fra 2013 om sikring af fortsat videreførelse af en effektiv EU-politik om de nye udfordringer i forbindelse med spredning af masseødelæggelsesvåben og deres fremføringsmidler. I konklusionerne opfordres der til

¹ Rådets afgørelse (EU) 2015/1989 af 26. oktober 2015 om undertegnelse på Den Europæiske Unions vegne af aftalen om videreførelse af Det Internationale Videnskabs- og Teknologicenter (EUT L 290 af 6.11.2015, s. 7).

yderligere styrkelse af beskyttelse mod overførsler af følsom teknologi og knowhow, herunder produkter med dobbelt anvendelse.

Den nye aftale er også i overensstemmelse med Horisont 2020, navnlig arbejdsprogrammet om sikre samfund, og fremmer anvendt forskning i sikkerhed inden for forskellige følsomme områder. Den er også i overensstemmelse med indholdet af de relevante Euratom-forskningsprogrammer.

Finansieringen af ISTC er en del af det nye instrument, der bidrager til stabilitet og fred (IcSP), særlig artikel 5, stk. 2. IcSP indeholder en række bestemmelser, der har til formål at sikre, at overlappende aktiviteter og dobbeltfinansiering undgås. Kommissionen har en juridisk forpligtelse til at sikre, at de vedtagne foranstaltninger er i overensstemmelse med Unionens og de nationale bistandsforanstaltninger for at undgå overlappende aktiviteter og dobbeltfinansiering.

2. RETSGRUNDLAG, NÆRHEDSPRINCIPPET OG PROPORCIONALITETSPRINCIPPET

RETSGRUNDLAG

Retsgrundlaget for det foreliggende forslag blev vedtaget efter udvekslingen af synspunkter om forslaget til forhandlingsdirektiverne i de relevante arbejdsgrupper i Rådet (CONOP, Atomgruppen) og Coreper.

Det foreliggende forslag er baseret på artikel 37 i TEU og artikel 180 og 218 i TEUF.

Der er indledt en parallel procedure på grundlag af artikel 4 og 101 i Euratomtraktaten.

NÆRHEDSPRINCIPPET (OMRÅDER, DER IKKE ER OMFATTET AF ENEKOMPETENCE)

Medlemsstaterne opfordrede Den Europæiske Union til at deltage i aftalen på grund af dens evne til at mobilisere ekspertise i hele Unionen samt dens mange erfaringer på dette område siden 1992. Medlemsstaterne var enige om, at Unionen i højere grad end de enkelte medlemsstater er i stand til at sikre bedre koordinering og netværkssamarbejde mellem interessenterne, navnlig forskerne. Truslen fra nogle af risiciene er grænseoverskridende (dvs. epidemier eller smugling af farlige materialer) og skal forvaltes på regionalt eller globalt plan.

3. RESULTATER AF DE EFTERFØLGENDE EVALUERINGER, HØRINGER AF INTERESSEREDE PARTER OG EKSPERTBISTAND

EFTERFØLGENDE EVALUERINGER/KVALITETSKONTROL AF GÆLDENDE LOVGIVNING

Det blev valgt at fortsætte med en international aftale, fordi den giver størst mulig retssikkerhed for Unionen, herunder finansieringsprocedurer baseret på internationale standarder, som vil garantere beskyttelsen af EU's finansielle interesser.

Desuden er der opnået en række privilegier, som alene kunne formaliseres i en ny international aftale, f.eks. vedrørende immuniteter og privilegier for EU's ansatte i sekretariatet i Kasakhstan. Ligeledes er der garanteret adgang til institutter til at overvåge gennemførelsen af EU-finansierede aktiviteter samt en række privilegier, der muliggør levering af bistand uden moms, told og andre skatter og afgifter.

HØRINGER AF INTERESSEREDE PARTER

I 2014 indledte ISTC's videnskabelige rådgivende udvalg en række møder med repræsentanter for de videnskabelige samfund i Den Europæiske Union, Japan, USA og andre nuværende medlemslande i ISTC. Der blev identificeret flere prioriteter for fremtidig støtte, ikke alene på områderne for nuklear, biologisk og kemisk sikkerhed, men også vedrørende klimaændringer og yderligere videnskabelige muligheder for netværkssamarbejde.

I februar 2015 organiserede Kommissionen et uddybende møde med et hold eksperter fra alle partnerlande, herunder fra Unionen. Prioriteterne blev yderligere defineret, og der blev modtaget anbefalinger om finansieringsmekanismer og arbejdsmetoder, navnlig for at styrke netværkssamarbejdet.

INDHENTNING OG BRUG AF EKSPERTBISTAND

Unionens holdning blev udformet på grundlag af anbefalinger udarbejdet af Kommissionens interne videnskabelige personale og EU-Udenrigstjenesten. Desuden blev der ydet rådgivning fra en række højtstående EU-eksperter inden for området, navnlig dem, der deltager på vegne af Unionen i ISTC's videnskabelige rådgivende udvalg.

Endvidere blev en række ekspertundersøgelser finansieret til vurdering af risici og trusler inden for området i Kaukasus og Centralasien. Resultaterne blev drøftet i en arbejdsgruppe om forskernes engagement under Kommissionens ledelse. Der blev fulgt op på dens anbefalinger.

4. NÆRMERE REDEGØRELSE FOR DE ENKELTE BESTEMMELSER I FORSLAGET

Centrets vigtigste mål er fastsat i artikel 2 i aftalen om videreførelse. Der er tale om følgende mål:

- i) at bidrage til at forbedre internationale mekanismer til hindring af spredningen af masseødelæggelsesvåben og deres fremføringsmidler samt spredningen af teknologi, materiale og ekspertise, der er centrale elementer med direkte tilknytning til udviklingen, fremstillingen, brugen eller forstærkelsen af masseødelæggelsesvåben eller deres fremføringsmidler (herunder teknologi, materiale og ekspertise med dobbelt anvendelse)
- ii) at give videnskabsfolk og teknikere med viden og kvalifikationer vedrørende masseødelæggelsesvåben og deres fremføringsmidler, herunder viden og kvalifikationer vedrørende dobbelt anvendelse, mulighed for uddannelse og alternativ beskæftigelse, når deres viden og kvalifikationer kan anvendes til fredelige aktiviteter
- iii) at fremme en sikkerhedskultur for håndtering og brug af materiale, udstyr og teknologi, som vil kunne anvendes til udformning, udvikling, fremstilling eller brug af masseødelæggelsesvåben eller deres fremføringsmidler, samt
- iv) gennem sine aktiviteter at bidrage til at udvikle internationale videnskabelige partnerskaber, styrke den globale sikkerhed og skabe økonomisk vækst gennem innovation, at bidrage til at udvikle og kommercialisere grundforskning og anvendt forskning inden for bl.a. miljø, energi, sundhed og nuklear, kemisk og biologisk sikkerhed og sikring og at bidrage til at fremme en videre integration af videnskabsfolk, som råder over teknologi, materiale og ekspertise, der kan anvendes til masseødelæggelsesvåben, i det internationale videnskabelige samfund.

I overensstemmelse med forhandlingsdirektiverne, slås det i aftalen (artikel 10) fast, at alle aktiviteter vil drage fordel af ordningen om afgiftsfritagelse og andre skattefordele i modtagerlandene.

De finansierende parter vil have fuld adgang til at føre tilsyn med, kontrollere, evaluere og inspicere EU-finansierede projekter, herunder inspektion af faciliteterne, der vil få gavn af støtten, som fastsat i aftalens artikel 8.

I aftalens artikel 12 fastsættes immuniteterne og privilegierne for ISTC's personale, herunder personale, der arbejder på vegne af Den Europæiske Union. Teksten til aftalens artikel 12 er fuldt ud i overensstemmelse med bestemmelserne i Wienerkonventionen om diplomatiske forbindelser af 18. april 1961.

Der kan ikke henvises direkte til Wienerkonventionen på grund af visse retlige forhold, som Kasakhstan har påpeget. Derfor blev denne henvisning under forhandlingerne erstattet af den nøjagtige ordlyd af de relevante bestemmelser i Wienerkonventionen.

Fælles forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om indgåelse af aftalen om videreførelse af Det Internationale Videnskabs- og Teknologicenter mellem Den Europæiske Union og Euratom, der optræder som én part, og Georgien, Japan, Kongeriget Norge, Den Kirgisiske Republik, Republikken Armenien, Republikken Kasakhstan, Republikken Korea, Republikken Tadsjikistan og Amerikas Forenede Stater

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Union, særlig artikel 37,

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 180 og artikel 218, stk. 6, litra a),

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

under henvisning til godkendelse fra Europa-Parlamentet, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) I overensstemmelse med Rådets afgørelse (EU) 2015/1989² blev aftalen om videreførelse af Det Internationale Videnskabs- og Teknologicenter mellem Den Europæiske Union og Euratom, der optræder som én part, og Georgien, Japan, Kongeriget Norge, Den Kirgisiske Republik, Republikken Armenien, Republikken Kasakhstan, Republikken Korea, Republikken Tadsjikistan og Amerikas Forenede Stater ("aftalen") undertegnet den 9. december 2015
- (2) Aftalen bør godkendes på Unionens vegne —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Aftalen om videreførelse af Det Internationale Videnskabs- og Teknologicenter mellem Den Europæiske Union og Euratom, der optræder som én part, og Georgien, Japan, Kongeriget Norge, Den Kirgisiske Republik, Republikken Armenien, Republikken Kasakhstan, Republikken Korea, Republikken Tadsjikistan og Amerikas Forenede Stater indgås på Den Europæiske Unions vegne.

Teksten til aftalen er knyttet til denne afgørelse.

² Rådets afgørelse (EU) 2015/1989 af 26. oktober 2015 om undertegnelse på Den Europæiske Unions vegne af aftalen om videreførelse af Det Internationale Videnskabs- og Teknologicenter (EUT L 290 af 6.11.2015, s. 7).

Artikel 2

Formanden for Rådet udpeger den person, der på Den Europæiske Unions vegne er beføjet til at foranstalte den meddelelse, der er omhandlet i aftalens artikel 17.

Udfærdiget i Bruxelles, den .

*På Rådets vegne
Formand*